

пяхъ Метхадъ паша, като знатокъ на турската история, при подобенъ пакъ разговоръ се произнесълъ: „Ний сме минжли като завоеватели на европейския брѣгъ прѣзъ *Дарданелъ* само съ 600 души; съ 660 като се завърнемъ въ Азия, 60-тѣ ще бждатъ процентъ за насъ.“ За тѣзи афоризми на Метхадъ паша повѣрително ми е обадилъ покойния х. Иванчо Пенчовичъ, най-приближено нему лице, както въ Руссе, когато бѣше валия, тѣй и сетнѣ когато щастieto го качи и на везирския столъ въ Цариградъ.¹⁾ Впрочемъ, Метхадъ паша — като турски патриотъ

¹⁾ Ето какъ е спечелилъ пълното довѣрие на Метхадъ паша поменжтия мой приятелъ, както самъ ми е разказалъ: „Когато Метхадъ паша уреждаше Туна-вилаети азъ бѣхъ въ Руссе и често го посѣдвахъ. Единъ день дойде при мене нѣкой кандидатъ за служба (казваше и името му) и ме моли да ходатайствувамъ прѣдъ Валията, да го назначи *модуринъ* на едно вакантно мѣсто, и съ молбата наедно сложи ми и единъ фишекъ — 50 лири. Изобличихъ го мѣсто да взема рѣшвета му, но и пакъ подѣйствувахъ, та му се даде нѣкоя служба. Подиръ нѣкоя година, самъ Метхадъ паша ми каза, че тия 50 лири той ги далъ на просителя, нарочно за да ме испита, дали съмъ рѣшветчия.“ Нѣкои отъ съврѣменицитѣ иматъ лошо мнѣние за покойния х. Ив. В. Пенчовичъ на единственното основание че е билъ държавенъ чиновникъ и довѣрено лице на Метхадъ паша. Ималъ съмъ случаи да констатирамъ противното. Други бѣхъ човѣшкитѣ слабости и косури у тоя нашъ съотечественникъ; а прѣдательство, користолюбие — никои пяхъ. Напротивъ. Съ своя достижъ прѣдъ *еюкелята* въ Цариградъ, както по черковния въпросъ, тѣй и въ грознитѣ години, които народътъ ни прѣкара въ навечерieto на освободителната война, той изпълни дълга си на добръ българинъ. Доста е да укажъ на вѣрния и познатия фактъ, че той е билъ нераздѣленъ другаръ и съмишленникъ на живия още нашъ патриотъ, Г-на Гавриила Кръстевича, по всичкитѣ народни въпроси. Въ кървавата 1876 година, когато по натиска на общественото мнѣние въ Европа, Високата порта испрати слѣдствена комиссия въ Пловдивъ, участвующия въ нея х. Иванчо Пенчовичъ, много по съвѣстно и патриотически изпълни деликатната си миссия, като турски чиновникъ, отъ колкото Д-ръ Чомаковъ, като частно лице било, или като по професия народенъ прѣдставителъ, който ходѣше въ Пловдивско да търси и да истрѣгне отъ пострадалото българско население нѣкакво опровержение за турскитѣ зѣрства. Това сж факти. Жалното е, че поменатий х. Ив. Пенчовичъ, въ небрѣжността и нехайството си, не написа документалнитѣ си разкази, както за Баташкитѣ ужаси, съ аферата на тая *жалка* комиссия въ Пловдивъ, тѣй и за араба-конашкото обирание на хазната, съ сждението на Левски и Общия въ София, които ми е разказвалъ, и не веднѣжъ съмъ го засталявалъ и молилъ, да ги напише. Когато прѣзъ лѣтото на 1894 г. се завърнахъ отъ екстерниранieto ми въ София, той бѣше се поминалъ, питахъ домашнитѣ му, да ли не е оставилъ нѣщо написано, записки или бѣлѣжки, при скоропостижната си смъртъ, и отговорътъ имъ бѣше отрицателенъ. Остава ми да прѣдполагамъ, да ли не е довѣрилъ при живи нѣкому на съхранение какви-годѣ писмени спомени за да ги публикува въ известно опрѣдѣлено врѣме. Дано. Инакъ не остава друго да кажъ, освѣнъ че покойний — Богъ да го прости — завлѣче въ гроба си сериозни исторически данни, които сега вѣма кой да възстанови, и вѣма сега какъ да се реабилитира, тѣй да кажа, доброто за него мнѣние въ съврѣменицитѣ, нито да се изваджатъ на видѣлина нѣкои тъмни работи отъ процесса на Левски въ София като за мистериозното происхождение култъ писма — кореспонденция между Левски, Л. Карвелова и други, които сж били прочетени въ комиссията отъ единственния българинъ членъ въ нея, поменжтия Пенчовичъ. „Пашитѣ, другаритѣ ми въ комиссията, — казвалъ ми е Пенчовичъ — бѣхъ съ убѣдението, че жицата на тия смутове въ България се държи и дърпа въ Руссия, и не молахъ отъ него да ги разувѣржъ,